

Lovska zveza *Slovenije*

**ANALIZA ISKANJ OBSTRELJENE
VELIKE DIVJADI
v loviščih upravljk LZS
v letu 2014**

Foto: Janez Šumak

Spremljanje dela vodnikov lovskih psov za iskanje obstreljene velike divjadi in medveda

Analiza iskanj za leto 2014

Na osnovi zbranih podatkov smo tudi za leto 2014 opravili analizo opravljenega dela v lovski kinologiji, konkretno tudi v »krvosedništvu«, ki je sestavni del lovske dejavnosti. Iskanje obstreljene/ranjene divjadi je po strelu z zakonom in podzakonskim aktom zahtevana obveznost lovcev. Analizo podatkov je opravila delovna skupina za spremljanje dela vodnikov lovskih psov za iskanje ranjene in obstreljene divjadi, ki deluje v okviru Komisije LZS za lovsko kinologijo (KLK LZS). Vodi jo Ervin Feregootto, ki je tudi za preteklo leto zbral vse podatke (aplikacija Lisjak) in pripravil *preglednice in grafe*.

Vnos podatkov v LIS - *Lisjak* modul Kinologija za lovsko kinologijo opravljajo informatiki upravljk lovčišč - lovskih družin (LD). Ti podatki, če so natančni, nam predstavljajo uporabne podatke s katerimi lahko sklepamo o stanju v določenem segmentu lovske kinologije. V našem primeru o rezultatih dela vodnikov krviščev pri iskanju ranjene in obstreljene divjadi v preteklem letu. Vodniki so s svojimi preizkušenimi krvišči iskali ranjeno divjad v lovčiščih 325 LD od 416, ki so članice LZS torej, iskali so ranjeno divjad v 78 % LD (v l. 2013 se je iskalo v 357 lovskih družinah – 86% LD?). Evidentiranih iskanj v letu 2014 je bilo 3159 (v letu 2013 jih je bilo 2.822) kar nam pove, da se je število iskanj kljub zmanjšanemu številu preizkušenih psov za 9, povečalo za 337 iskanj. Uspešnost opravljenih iskanj je večja, saj je bilo v 2014 najdenih 1238 kosov obstreljene velike divjadi ali 39,19 % (v l. 2013 najdenih 1.116 kosov obstreljene velike divjadi). Vse več je opravljenih kontrolnih iskanj po domnevno zgrešenih strelih, ki pa so po ugotovljeni večletni statistiki okrog 10 % uspešna. Zanimive podatke posredujejo tudi preglednice, v katerih predstavljamo vrednost mesa (divjačine) in vrednost trofejnih delov najdene velike divjadi. Vodniki krviščev so s svojimi pasjimi pomočniki poiskali oz. našli (glede na naknadno finančno ovrednotenje) vsaj za 209.000 € vrednosti divjačine in trofej.

Želeli bi opozoriti, da KLK izvaja v tem letu tudi analizo lovskih psov, ki so bili poškodovani ali izgubljeni med izvajanjem lova, katere rezultati nam bodo služili pri pripravi administrativno – pravnih podlag za sistemsko ureditev povračil za poškodovane ali poginule lovske pse... Prosimo, da vodniki v zapisnik o iskanju obstreljene divjadi »pod opombe« zabeležite primer poškodbe ali izgube vašega štirinožnega pomočnika.

Seznam vodnikov krviščev je objavljen na osnovnih spletnih straneh LZS (za člane) in se zaradi posodobitve oz. nadgradnje programa avtomatsko prenáša iz modula Kinologija. Zaradi strogih določb Zakona o varstvu osebnih podatkov (UL RS 94/2007) in Pravilnika o vodenju ter postopkih in ukrepih za varovanje osebnih podatkov v organizacijskem sistemu LZS, sprejetem 24. 5. 2008, ta analiza ne vsebuje seznama vodnikov krviščev.

Veljavna in kvalificirana iskanja obstreljene divjadi lahko opravljajo tudi drugi vodniki (ne glede na to, da niso vpisani na ta seznam...), pod pogojem, da imajo ustrezno preizkušenega psa za delo po krvni sledi in da so vodniki tudi sami vešči in usposobljeni za to delo.

Janez Šumak

Ljubljana, april 2015

Predsednik komisije LZS za lovsko kinologijo

Rezultati analize

Vodniki krvosledcev in njihovi psi so v letu 2014 opravili 3159 evidentiranih iskanj divjadi. Pri teh iskanjih so bili v 1238-primerih uspešni, v 1921-ih pa niso bili uspešni (v teh številkah so seštevi rezultati iskanj ranjene divjadi in kontrolna iskanja). Veliko večja uspešnost je bila pri iskanju samo ranjene divjadi (lovec na nastrelu ugotovi zadetek), saj je bila pri ranjeni divjadi uspešnost 71,44 odstotna. Za potrebe evidentiranih iskanj so vodniki s svojimi vozili letos opravili 61.828 km ter skupno porabili 5.739 ur za iskanja. Skupno število vodnikov, ki so iskali v letu 2014 je 331. Lani se je iskalo v 325 lovskih družinah (upravljavkah lovišč) od 416, ki so članice LZS (iskalo se je v 78% lovskih družin). V letu 2014 so med iskanjem izgubili življenje 3 psi krvosledci, poškodovanih je bilo 16 psov, po iskanju se je v veterinarskih ambulantah zdravilo 9 psov krvosledcev.

Preglednica 1:

Število iskanj divjadi (spol, vrsta in star. kategorija) in uspešnosti iskanj v letu 2014

DIVJAD	RU	RN	RU/VRI (%)	KU	KN	SU	SN	SU/VI (%)	SKUPAJ št. iskanj
srnjak + laščak	280	99	73,81	51	408	331	507	39,43	838
srna + mladica	185	46	80,09	28	182	213	228	48,30	441
srnin mladič	150	54	73,53	22	219	172	273	38,65	445
JELEN + LAŠČAK	55	21	72,37	15	71	70	92	43,21	162
KOŠUTA + JUNICA	33	19	63,46	7	34	40	53	43,01	93
TELE	41	30	57,75	3	70	44	100	30,56	144
muflon	7	2	77,78	1	17	8	19	29,63	27
ovca	2	0	100	1	1	3	1	75	4
jagnje	2	3	40	0	5	2	8	20	10
DIVJI PRAŠIČ	229	165	58,12	68	356	297	521	36,31	818
gams - kozel	17	11	60,71	4	34	21	45	31,82	66
gams - koza	12	5	70,59	5	22	17	27	38,64	44
gams – mlad. razred	6	1	85,71	1	24	7	25	21,88	32
MEDVED	6	6	50	2	5	8	11	42,11	19
ostalo	3	3	50	2	8	5	11	31,25	16
SKUPAJ	1028	465	71,44	210	1456	1238	1921	39,19	3159

Pomen kratic v preglednici 1:

RU – ranjeno uspešno
 RN – ranjeno neuspešno
 VRI – vsa ranjena iskanja

KU – kontrolno uspešno
 KN – kontrolno neuspešno

SU – skupaj uspešno
 SN – skupaj neuspešno
 VI – vsa iskanja

Preglednica 2:

Primerjava števila iskanj v letu 2014 s predhodnimi leti

DIVJAD	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
DIVJI PRAŠIČ	341	413	606	456	623	693	1105	678	818
SRNJAK	595	546	596	809	832	969	829	856	838
SRNA	216	233	233	286	320	412	339	383	441
SRNIN MLADIČ	201	231	326	376	397	491	466	376	445
GAMS	93	75	74	148	110	166	129	123	142
MUFLON	27	30	33	33	29	43	47	30	41
JELEN	155	115	113	119	118	137	125	158	162
KOŠUTA	75	83	41	65	66	63	80	95	93
TELE	92	64	92	77	92	114	101	108	144
MEDVED	32	22	27	6	6	4	14	6	19
OSTALO	4	9	6	8	11	15	7	9	16
SKUPAJ	1831	1821	2147	2391	2602	3107	3242	2822	3159

Preglednica 3:

Prikaz št iskalcev, št. iskanj, št najdene divjadi in uspešnost iskanj za obdobje od 1992 do 2014

Leto	Št. evidenriranih iskalcev	Št. evidenriranih iskanj	Št. najdene divjadi	Uspešnost iskanj v %
1992	48	386	234	60,62
1993	48	591	347	58,71
1994	67	736	456	61,96
1995	72	823	448	54,43
1996	84	824	455	55,22
1997	125	1040	624	60,00
1998	145	1246	666	53,45
1999	124	1250	681	54,50
2000	97	1197	635	53,86
2001	86	1159	606	52,30

2002	101	1363	719	52,75
2003	104	1319	629	47,70
2004	126	1613	797	49,41
2005	133	1775	837	47,15
2006	142	1831	858	46,86
2007	127	1821	801	43,87
2008	147	2147	997	46,44
2009	220	2391	1089	45,55
2010	273	2602	1099	42,24
2011	300	3107	1295	41,68
2012	314	3242	1342	41,39
2013	339	2822	1116	39,55
2014	331	3159	1238	39,19

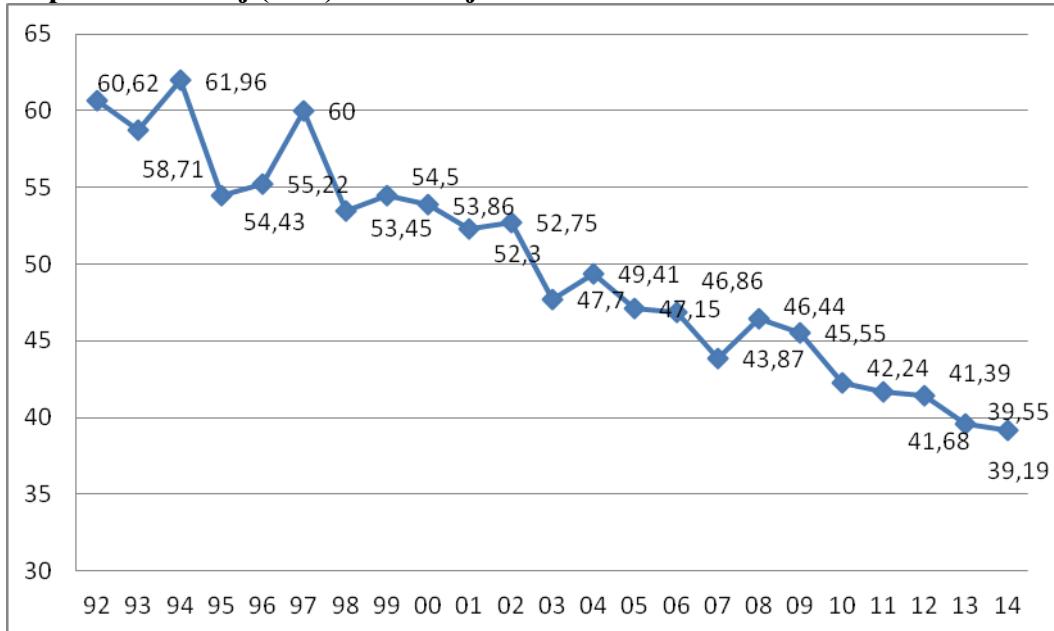
Graf 1:

Število evidentiranih iskanj za obdobje od 1992 do 2014

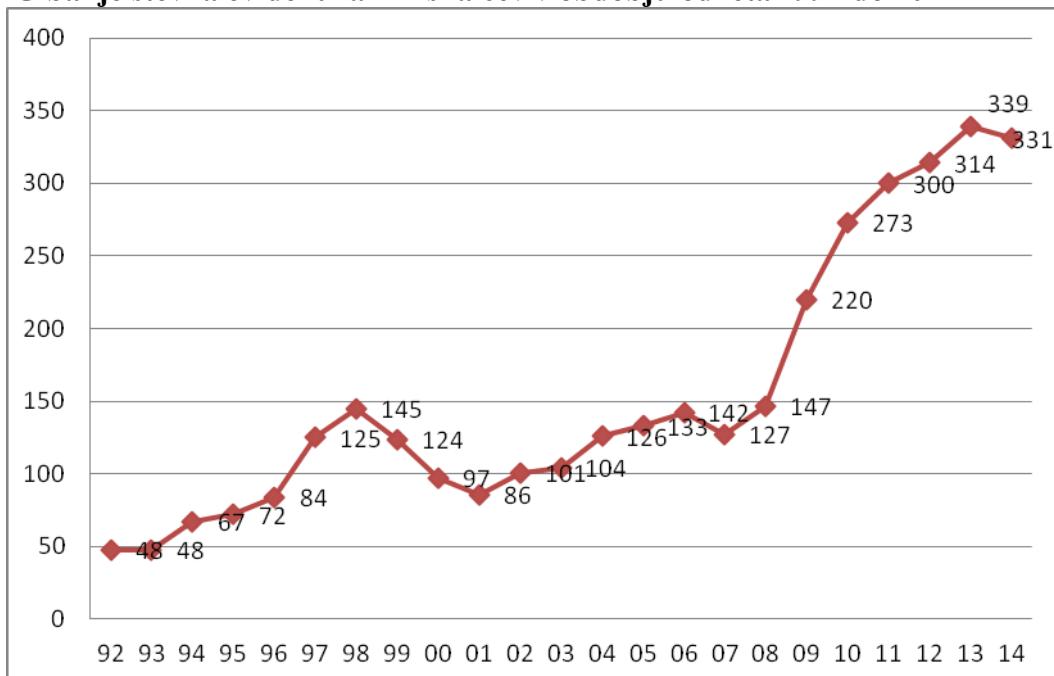
Kot je razvidno iz *grafa 1*, se je do leta 2012 neprestano povečevalo število letnih iskanj, v letu 2013 pa je to število upadlo za 422 iskanj. Vzrok je potrebno iskati v upadu neevidentiranega števila vodnikov in psov, v številčno manjšem odstrelu divjadi ali neustreznem vnašanju (nevnašanju) podatkov. V letu 2014 se število iskanj prikaže v evidentiranih 3159 iskanjih.

Graf 2:
Uspešnosti iskanj (v %) za obdobje od 1992 do 2014

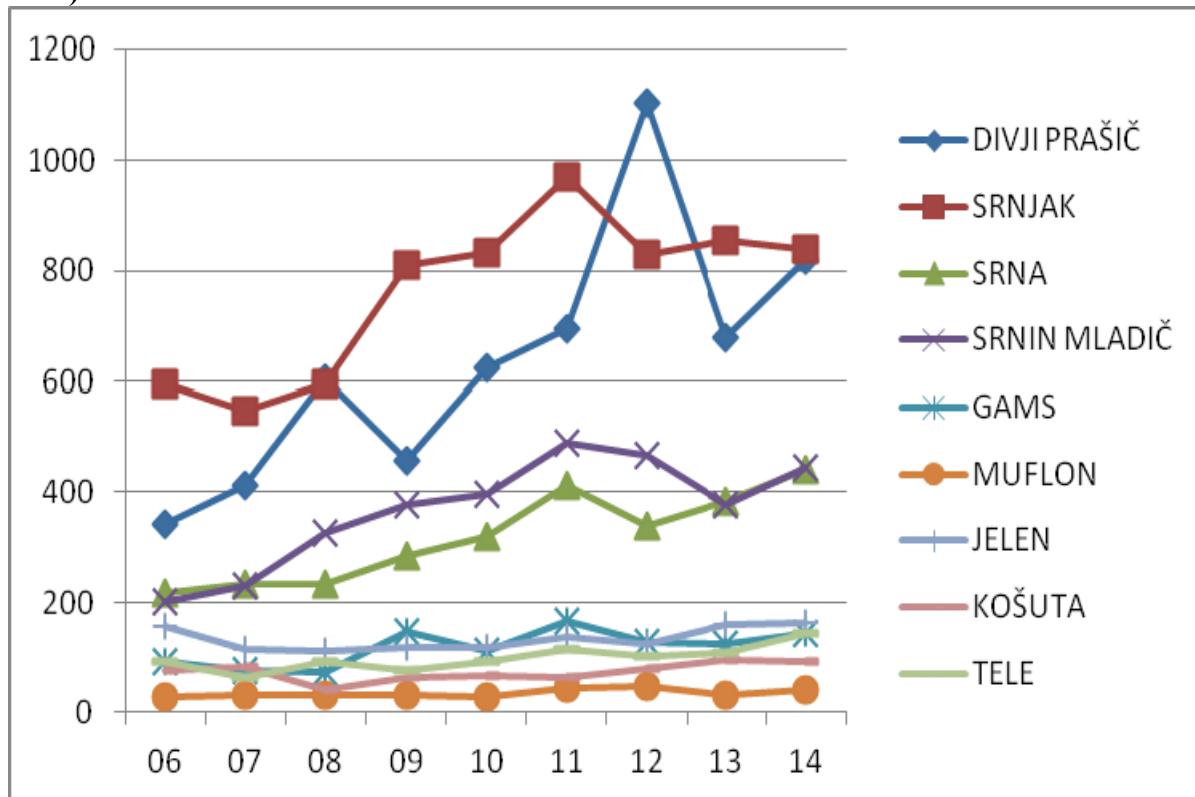
Uspešnost iskanj se zmanjšuje. Za padec uspešnosti je krivih več dejavnikov. En je ta, da je vse več kontrolnih iskanj, ki pa so kot vidimo po statistiki okrog 10% uspešna.

Graf 3:
Gibanje števila evidentiranih iskalcev v obdobju od leta 1992 do 2014

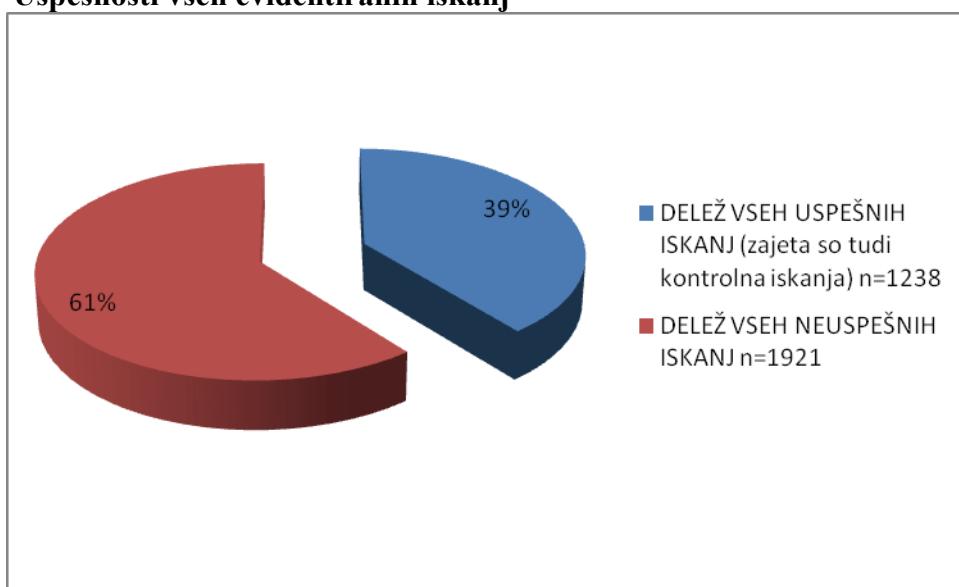
Graf 3, ki predstavlja število preizkušenih lovskih psov za iskanje po krvni sledi, se vsako leto povečuje, v l 2014 pa je upadlo za 8.

Graf 4:
Iskanja divjadi posameznih vrst (obdobje od leta 2005 do 2014)

USPEŠNOST VSEH EVIDENTIRANIH ISKANJ:

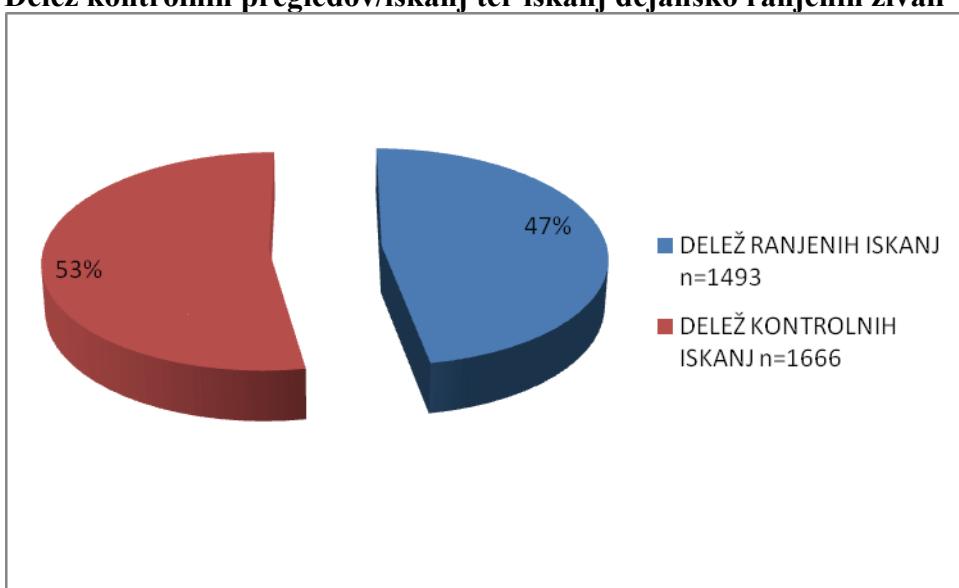
Graf 5:
Uspešnosti vseh evidentiranih iskanj

Graf 5 nam predstavlja, da je bilo vseh iskanj (ranjeno + kontrolno) uspešnih 39 %.

Graf 6:

Delež kontrolnih pregledov/iskanj ter iskanj dejansko ranjenih živali

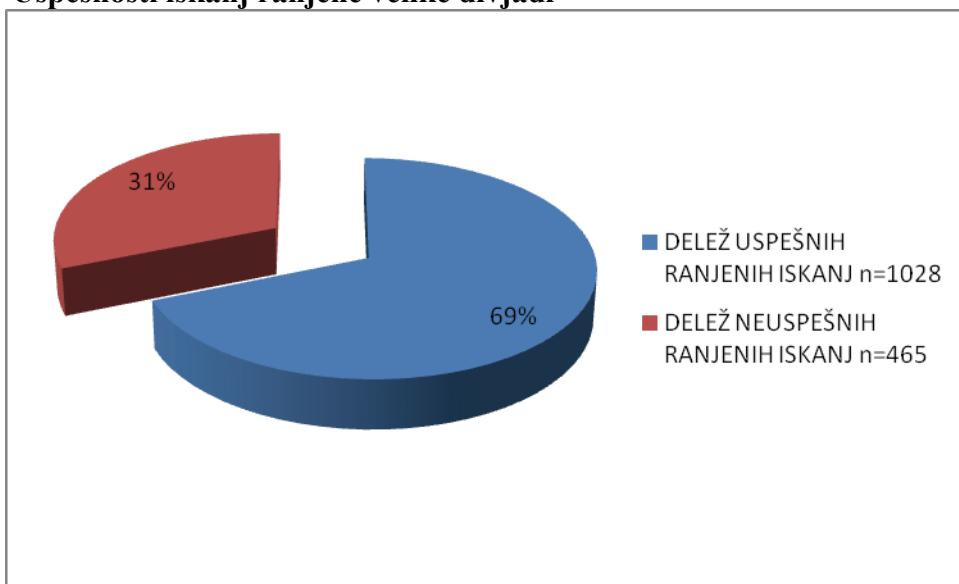

Graf 6 nam pove, da je bilo v letu 2014 za 6 % več opravljenih kontrolnih pregledov nastrelov/iskanj kot iskanj očitno obstreljene velike divjadi.

USPEŠNOST ISKANJ RANJENE DIVJADI:

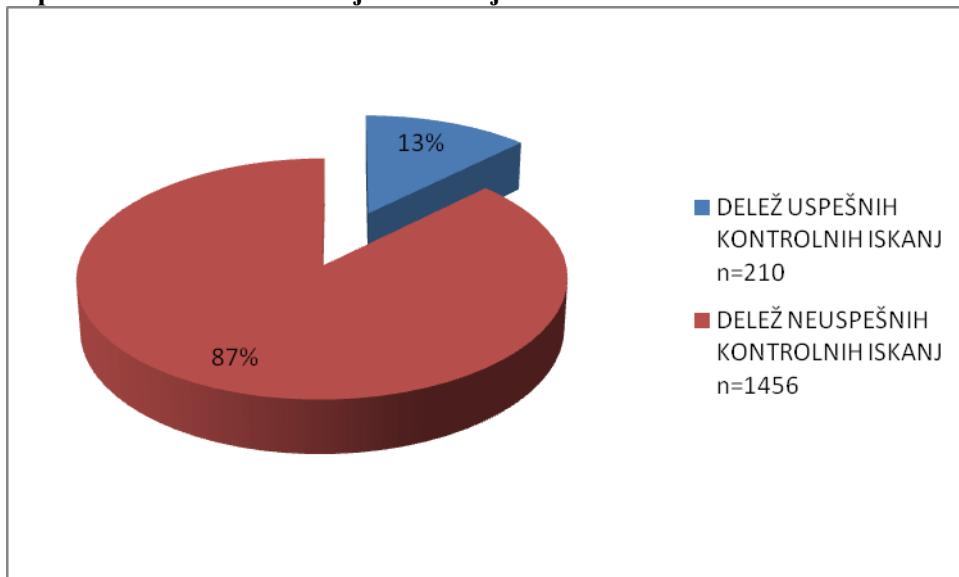
Graf 7:

Uspešnosti iskanj ranjene velike divjadi

USPEŠNOST KONTROLNIH PREGLEDOV NASTRELOV IN ISKANJ:

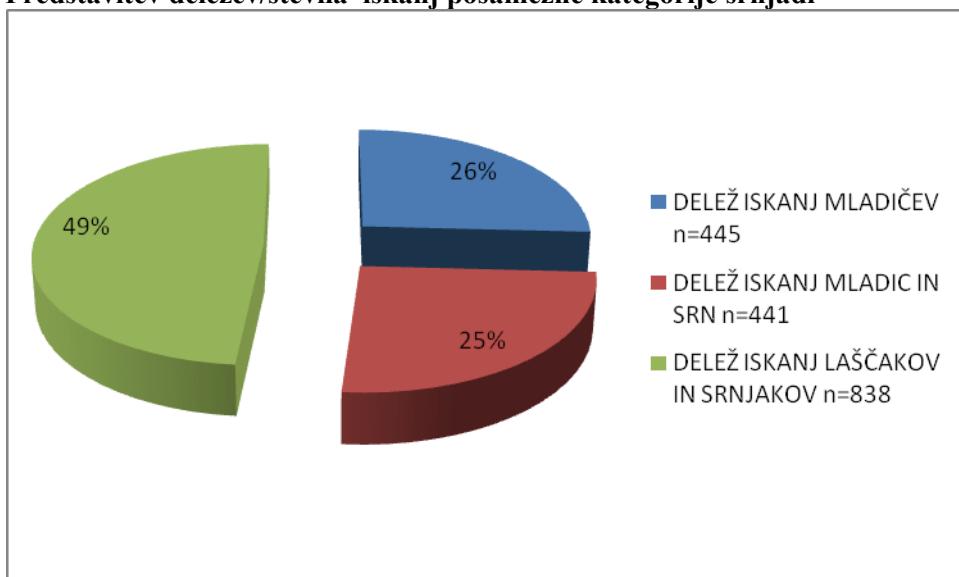
Graf 8:
Uspešnosti kontrolnih iskanj velike divjadi

Pri kontrolnih iskanjih velike divjadi (**graf 8**), ko strelec pri pregledu nastrela s psom ni mogel ugotoviti nobenih znakov zadetka, je odstotek nato najdene divjadi vseeno kar 13 %!

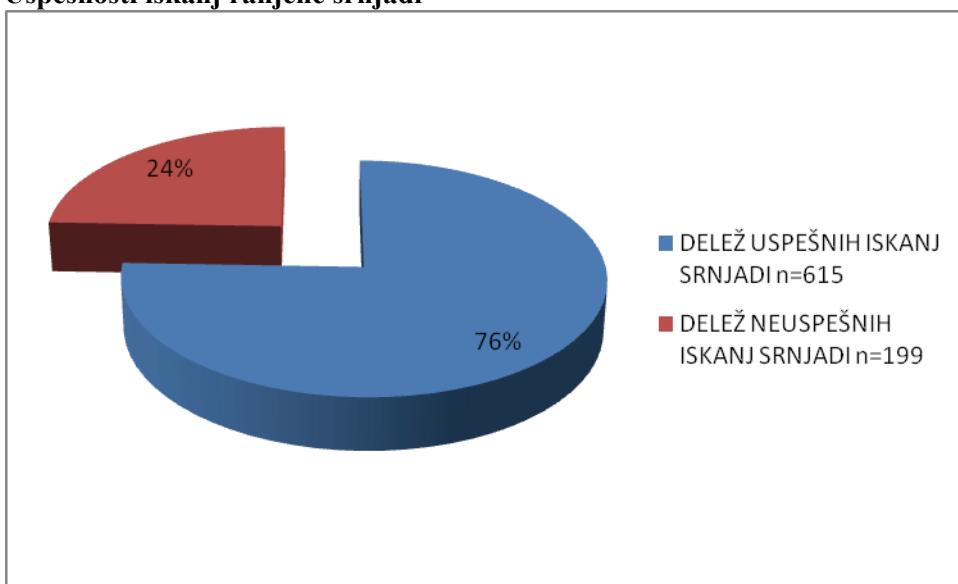
ISKANJA SRNJADI:

Graf 9:
Predstavitev deležev/števila iskanj posamezne kategorije srnjadi

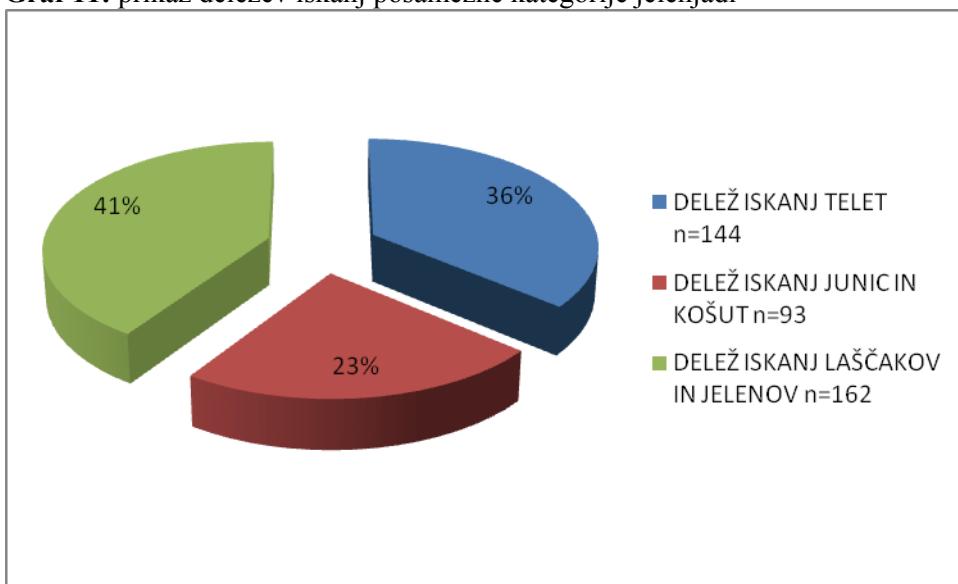
Kot jasno predstavlja **graf 9**, se glede na načrt odstrela srnjadi v lovskih družinah, po strelih bistveno premalo išče mladiče srnjadi in srne v primerjavi s številom izkazanih iskanj srnjakov.

Graf 10:
Uspešnosti iskanj ranjene srnjadi

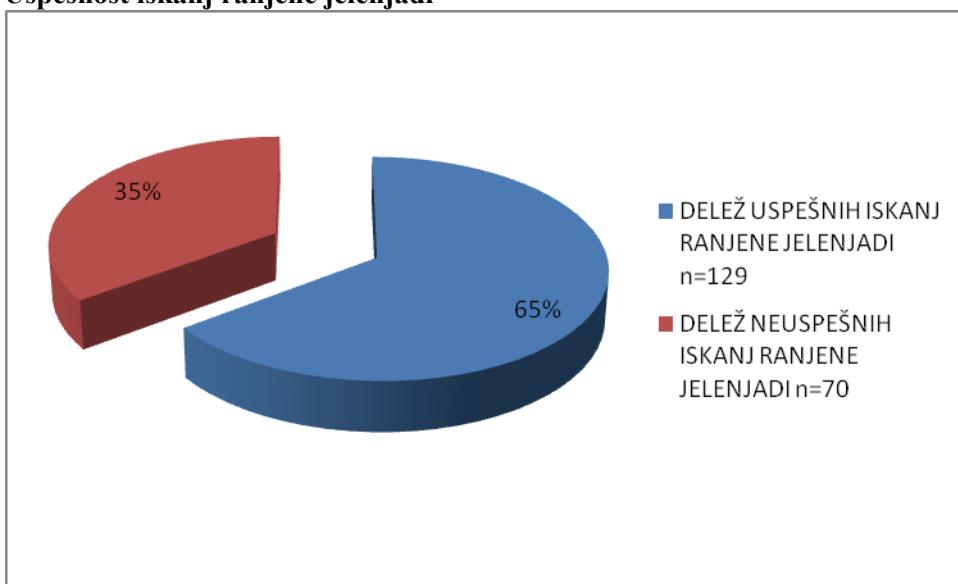

ISKANJE JELENJADI:

Graf 11: prikaz deležev iskanj posamezne kategorije jelenjadi

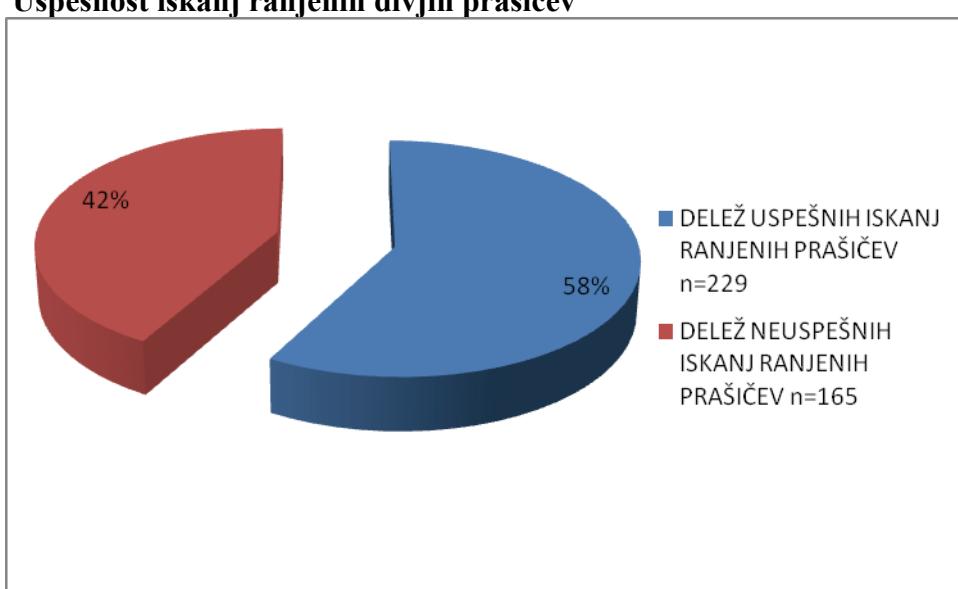
Graf 12:
Uspešnost iskanj ranjene jelenjadi

Graf 12 izkazuje, da se je uspešnost iskanj ranjene jelenjadi v letu 2014 zvišala za 7 % v primerjavi s predhodnim letom.

ISKANJE DIVJEGA PRAŠIČA:

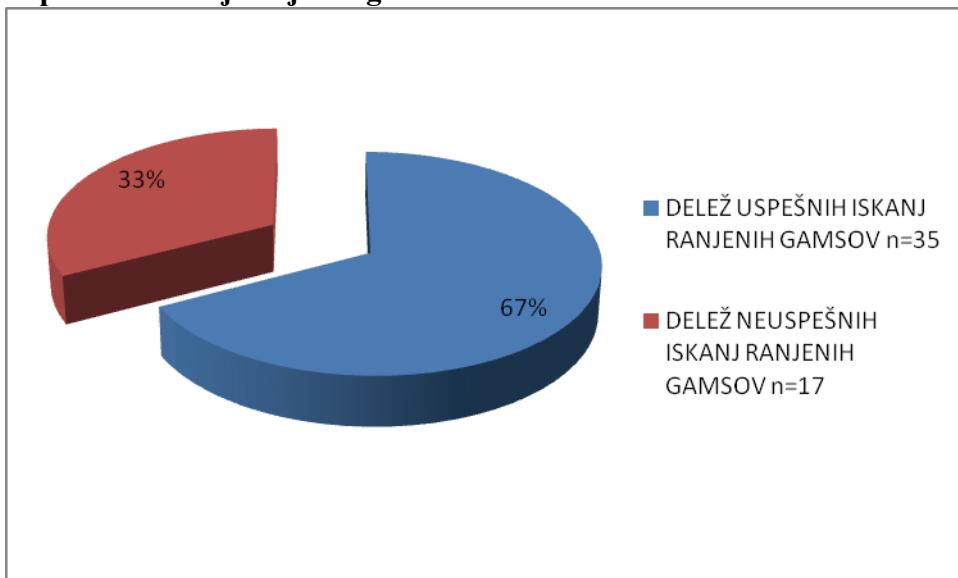
Graf 13:
Uspešnost iskanj ranjenih divjih prašičev

Graf 13 izkazuje, da se je uspešnost iskanj ranjenih prašičev v letu 2014 znižala za 6 % v primerjavi s predhodnim letom.

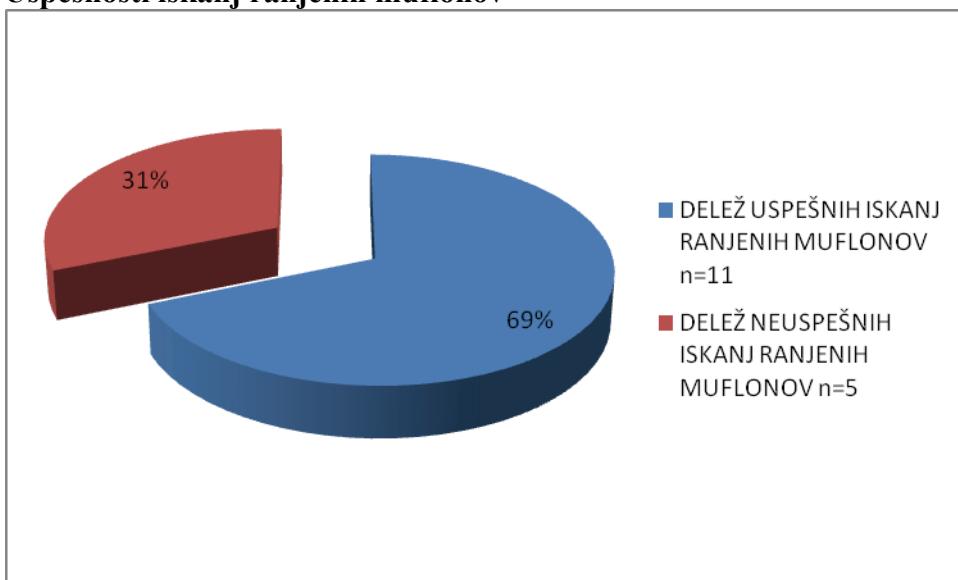
ISKANJE GAMSA:

Graf 14:
Uspešnost iskanj ranjenih gamsov

ISKANJE MUFLONA:

Graf 15:
Uspešnosti iskanj ranjenih muflonov

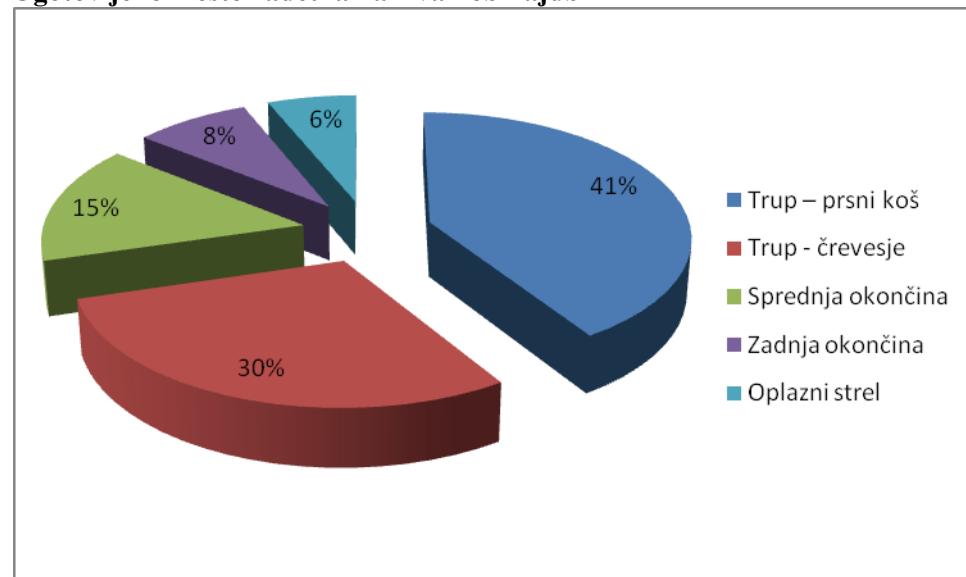
Preglednica 4:

Ugotovitev zadetka ob najdbi divjadi

Ugotovitev zadetka	Št. dobljenih iskanj
Trup – prsni koš	507
Trup - črevesje	365
Sprednja okončina	189
Zadnja okončina	100
Oplazni strel	77

Graf 16:

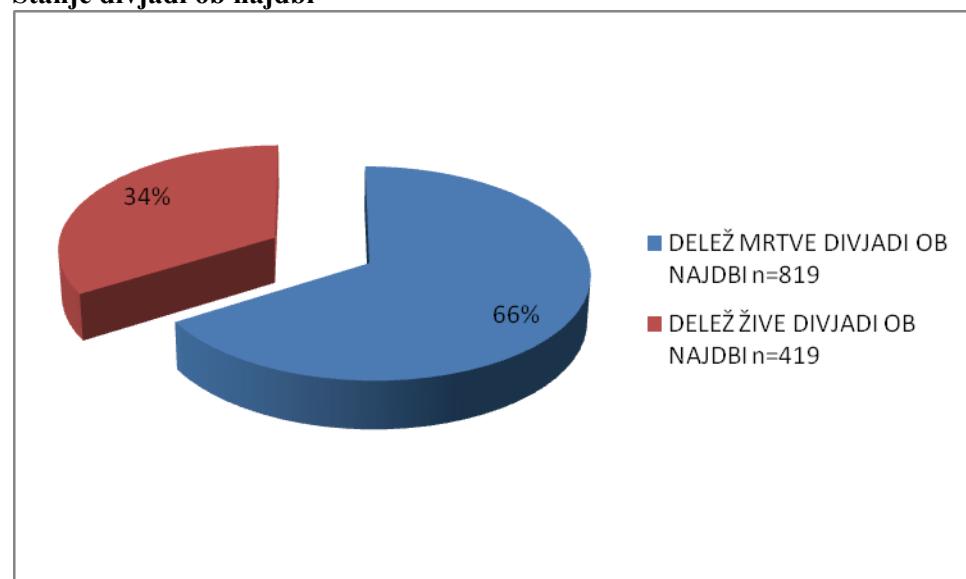
Ugotovljeno mesto zadetka na živali ob najdbi

Graf 16 nam pove da je bilo ob najdbi/izsleditvi iskane velike divjadi ugotovljeno, da je bila žival v 71 % zadeta v predel trupa – prsni koš. V 30 % je bila najdena, ko je strelec zadel trup – črevesje, 15% najdena pri strelu v sprednjo okončino okončino, v 8 % najdena pri strelu v zadnjo okončino in 6% dobljeno, ko je lovec divjad s strelom/kroglo le oplazil po telesu.

Graf 17:

Stanje divjadi ob najdbi

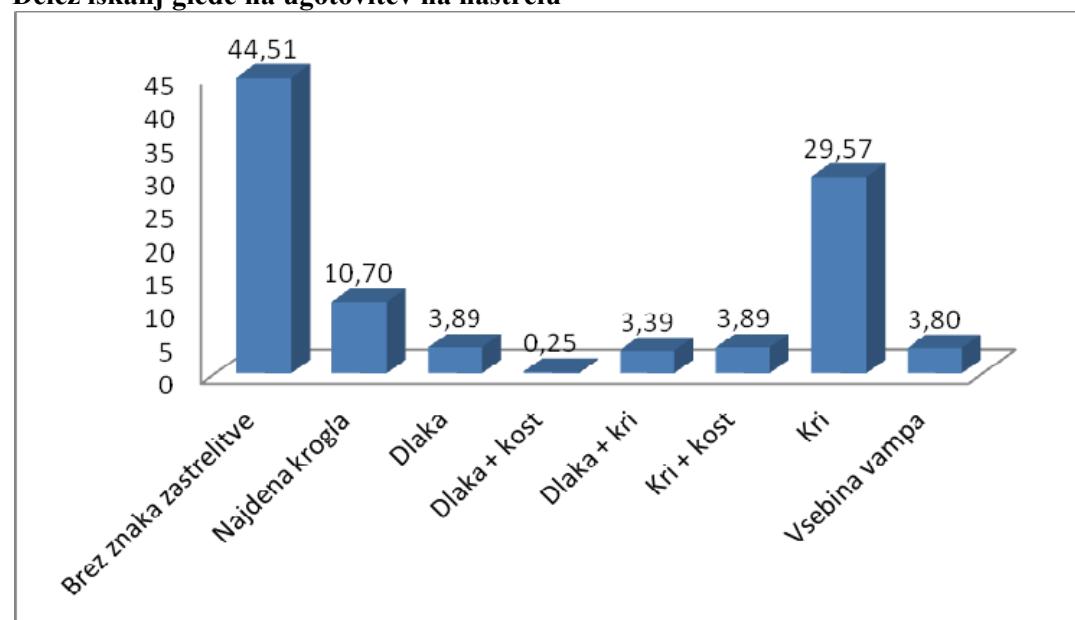
Preglednica 5:

Ugotovitev na nastrelu

	SU	SN	SU/VI (%)	SKUPAJ ISKANJ	DELEŽ
Brez znaka obstrelitve	288	1118	20,48	1406	44,51
Najdena krogla	35	303	10,36	338	10,70
Dlaka	39	84	31,71	123	3,89
Dlaka + kost	6	2	75,00	8	0,25
Dlaka + kri	72	35	67,29	107	3,39
Kri + kost	79	44	64,23	123	3,89
Kri	605	329	64,78	934	29,57
Vsebina vampa	114	6	95,00	120	3,80

Graf 18:

Delež iskanj glede na ugotovitev na nastrelu

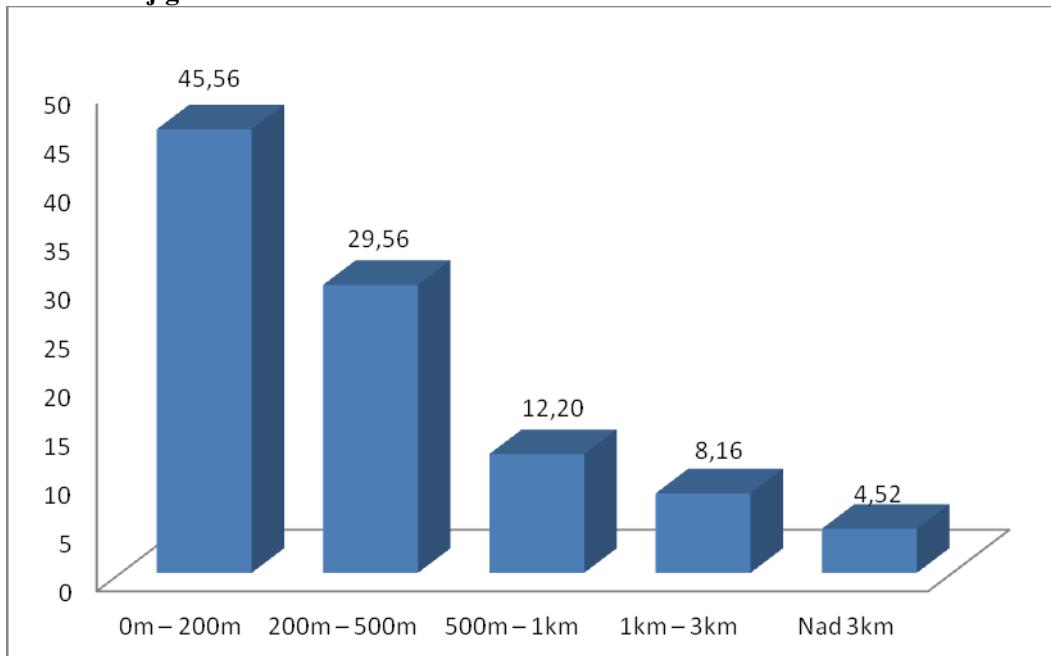

Preglednica 6:

Dolžine sledi in stanje divjadi ob najdbi

	Divjad mrtva	Divjad živa	Skupaj
0m – 200m	487	77	564
200m – 500m	235	131	366
500m – 1km	58	93	151
1km – 3km	30	71	101
Nad 3km	10	46	56

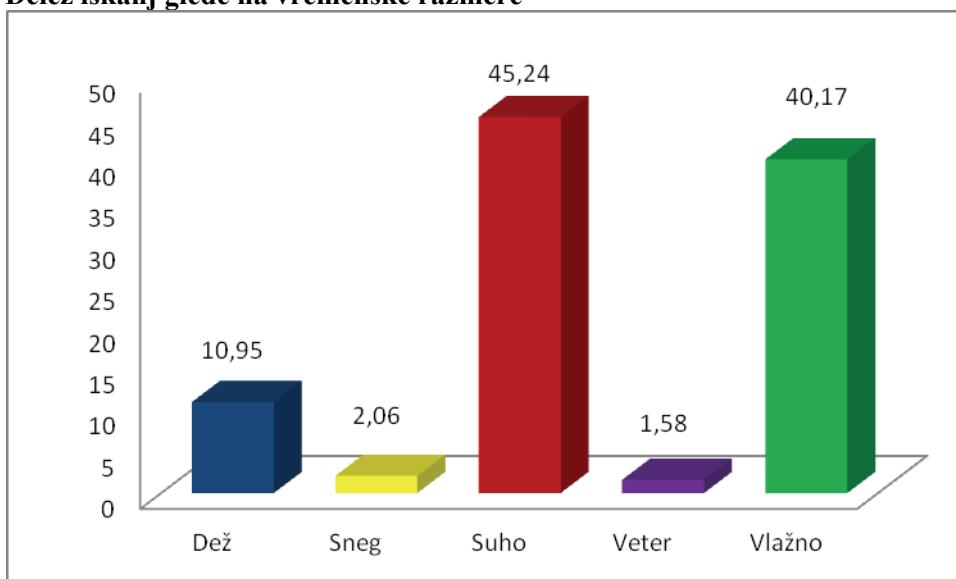
Graf 19:
Delež iskanj glede na dolžino sledi

Preglednica 7:
Iskanja pri vremenskih razmerah

	RU	RN	SU	SN	SU/VI (%)	SKUPAJ
Dež	111	57	136	210	39,31	346
Sneg	13	15	25	40	38,46	65
Suhoh	452	220	557	872	38,98	1429
Veter	17	5	23	27	46,00	50
Vlažno	423	168	497	772	39,16	1269

Graf 20:
Delež iskanj glede na vremenske razmere

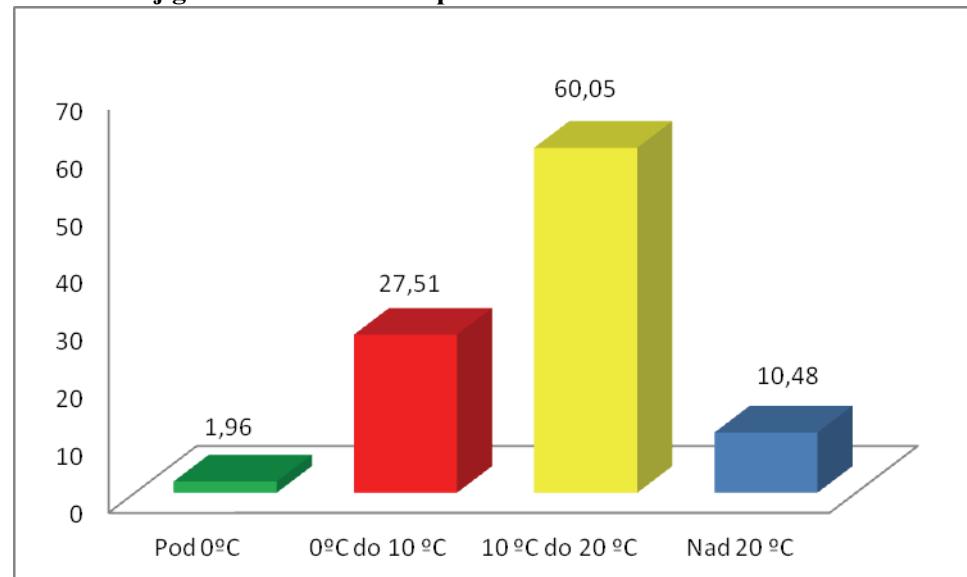
Preglednica 8:

Iskanja pri različnih temperaturah

	RU	RN	SU	SN	SU/VI %	SKUPAJ
Pod 0°C	17	15	23	39	37,10	62
0°C do 10 °C	281	138	328	541	37,74	869
10 °C do 20 °C	628	249	768	1129	40,48	1897
Nad 20 °C	102	63	119	212	35,95	331

Graf 21:

Delež iskanj glede na različne temperature

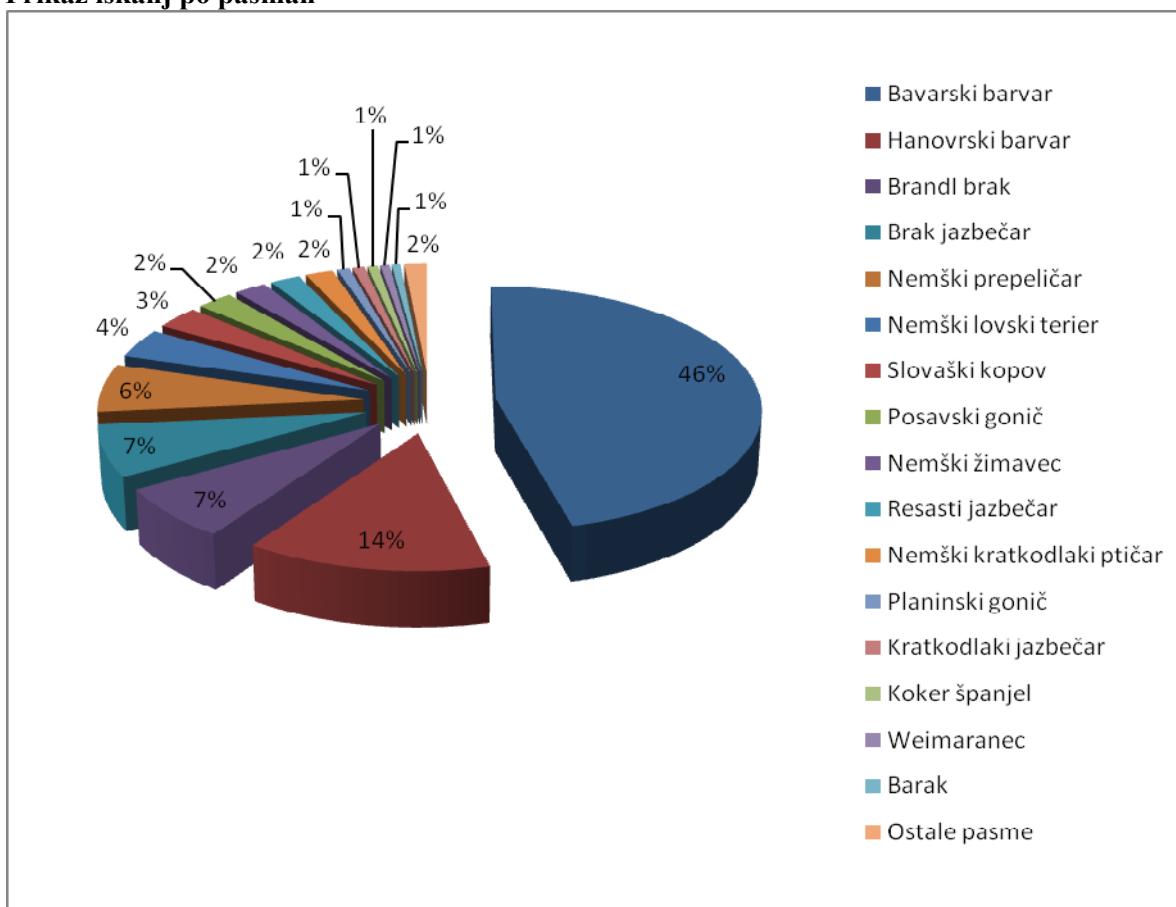
Preglednica 9:

Iskanja po pasmah lovskih psov

Pasma psa	RU	RN	KU	KN	SU	SN	SU/VI (%)	SKUPAJ št. iskanj	ŠT. PSOV
Bavarski barvar	450	244	90	657	540	901	37,47	1441	141
Hanovrski barvar	115	49	30	232	145	281	34,04	426	44
Brandl brak	75	33	18	93	93	126	42,47	219	24
Brak jazbečar	78	36	16	84	94	120	43,93	214	31
Nemški prepeličar	70	23	12	93	82	116	41,41	198	25
Nemški lovski terier	55	23	7	36	62	59	51,24	121	16
Slovaški kopov	29	10	12	42	41	52	44,09	93	4

Posavski gonič	33	9	2	32	35	41	46,05	76	6
Nemški žimavec	19	7	9	32	28	39	41,79	67	12
Resasti jazbečar	15	7	3	38	18	45	28,57	63	8
Nemški kratkodlaki ptičar	15	4	6	33	21	37	36,21	58	10
Planinski gonič	9	3	1	13	10	16	38,46	26	3
Kratkodlaki jazbečar	8	4	1	12	9	16	36	25	2
Koker španjel	11	0	0	11	11	11	50	22	1
Weimaranec	6	2	2	9	8	11	42,11	19	2
Barak	8	3	0	7	8	10	44,44	18	1
Nemški gonič	2	2	0	9	2	11	15,38	13	1
Beagle	0	1	1	6	1	7	12,5	8	1
Ogrski gonič	7	0	0	0	7	0	100	7	1
Srbski gonič	2	0	0	5	2	5	28,57	7	1
Špringer španjel	4	0	0	2	4	2	66,67	6	1
Terier parson russell	1	2	0	1	1	3	25	4	1
Kratkodlaki istrski gonič	2	0	0	0	2	0	100	2	1

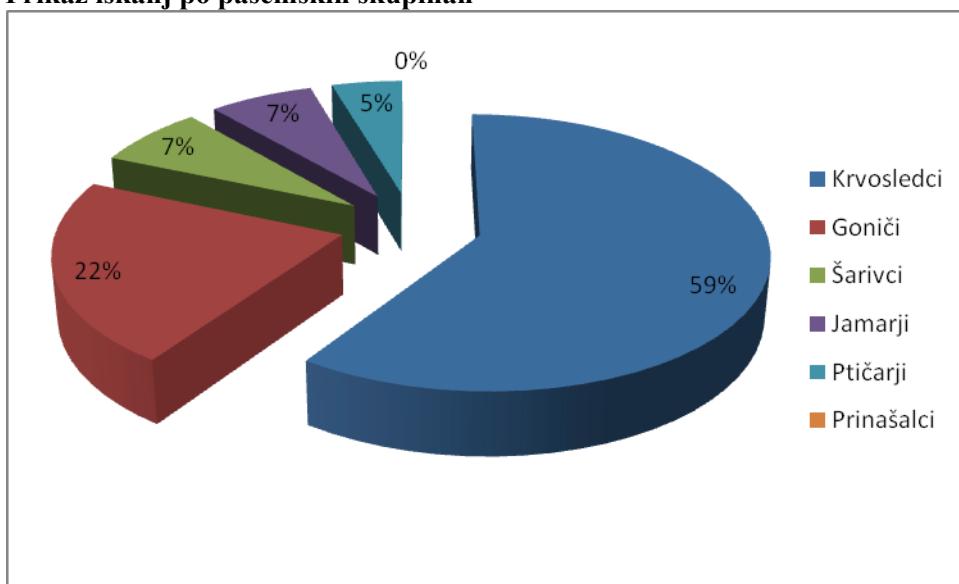
Graf 22:
Prikaz iskanj po pasmah

Preglednica 10:
Iskanja po pasemske skupinah

Pasemska skupina	Št. iskanj
Krvosledci	1867
Goniči	683
Šarivei	226
Jamarji	213
Ptičarji	144
Prinašalci	0

Graf 23:
Prikaz iskanj po pasemskih skupinah

Preglednica 11:
Ocenjena vrednost mesa/divjačine najdene velike divjadi in medveda (v evrih)

DIVJAD	ŠTEVILLO KOSOV	POVPREČNA TEŽA V KG	POVPREČNA ODKUPNA CENA ZA KG	VREDNOST V EUR
DIVJI PRAŠIČ	297	39,8	1.325 EUR	15662
SRNJAK	331	16,3	3.10 EUR	16725
SRNA	213	15	3.10 EUR	9905
SRNIN MLADIČ	172	9,3	2.40 EUR	3839
GAMS	45	17,1	3.50 EUR	2693
MUFLON	13	17,8	1.425 EUR	330
JELEN	70	109,6	1.95 EUR	14960
KOŠUTA	40	72,4	1.95 EUR	5647
TELE	44	41,2	1.95 EUR	3535
MEDVED	8	91,6	4 EUR	2931
SKUPAJ	1233			76227

Upoštevan je cenik odkupovalca divjačine **Nimrod, d.o.o.** za leto 2014, povprečna odkupna cena je izračunana kot povprečje posameznih kategorij divjačine.

Preglednica 12:

Ocenjena vrednost trofejnih delov najdene velike divjadi

DIVJAD	ŠT. NAJDENIH TROFEJ	ŠT. OCENJENIH TROFEJ	VREDNOST TROFEJ
DIVJI PRAŠIČ	27	12	9680
SRNJAK	331	205	51205
GAMS	38	34	26480
MUFLON	8	5	5500
JELEN	70	41	40290
SKUPAJ	474	297	133155

Upravljavke lovišč (LD) so od 474 najdenih trofejnih osebkov velike divjadi ocenile 297 lovskih trofej. Za izračun trofej vrednosti je upoštevan Cenik Lovske zveze Slovenije. Vodniki krvosledcev so s svojimi psi poiskali oz. našli glede na finančno ovrednotenje - vrednosti mesa divjačine in oceno lovskih trofej vsaj za **209.000,00 €** vrednosti.

Preglednica 13:

Delež opravljenih iskanj v posameznih LUO (OZUL) v letu 2014

OZUL	Št. iskanj	Sk. odstrel	Delež iskanj glede na odstrel
Gorenjski OZUL	349	4036	8,65
Kamniško – Savinjski OZUL	220	2278	9,66
Kočevsko – Belokranjski OZUL	261	3545	7,36
Notranjski OZUL	210	2394	8,77
Novomeški OZUL	95	2357	4,03
Pohorski OZUL	379	4141	9,15
Pomurski OZUL	156	2979	5,24
Posavski OZUL	151	2734	5,52
Primorski OZUL	225	4607	4,88
Ptujsko – Ormožki OZUL	82	3183	2,58
Savinjsko – Kozjanski OZUL	297	4076	7,29
Slovensko Goriški OZUL	25	1950	1,28
Triglavski OZUL	105	1659	6,33
Zahodno visoko kraški OZUL	340	3505	9,70
Zasavski OZUL	238	2817	8,45

Preglednica 14:

Delež iskanj velike divjadi posamezne vrste glede na odstrel

Divjad	Odstrel	Št. iskanj	Delež iskanj glede na odstrel
Srnjak	11884	838	7,05
Srna	9084	441	4,85
Srnin mladič	10855	445	4,10
Jelen	1030	162	15,73
Košuta	1045	93	8,90
Tele	1251	144	11,51
Gams	1813	142	7,83
Muflon	488	41	8,40

Divji prašič	8604	818	9,51
SKUPAJ	46054	3124	6,78

Iz podatkov v *preglednici 14* je razvidno, da se je v letu 2014 največ iskalo jelene (15,73 % od celotnega odstrela), najmanj pa so lovci v loviščih LD iskali srnje mladiče (le 4,10 % od celotnega odstrela!).

Sklepne ugotovitve

V letu 2014 je bilo evidentiranih 337 iskanj več kot v letu 2013. Skupno je bilo vseh iskanj ranjene divjadi 3.159. Vodniki psov krvosledcev so bili s svojimi psi uspešni v 1238 primerih, kar pomeni skupno 39,19 % uspešnost. Žal moramo ugotoviti da se skupna uspešnost vsako leto zmanjšuje, kar je po naših ocenah posledica tudi neprestanega povečevanja števila kontrolnih pregledov nastrelov in iskanj. Kar zadeva iskanja, kjer so bili na »nastrelu« ugotovljeni očitni znaki obstrelitve živali, pa je uspešnost 69% (1028 živali).

V letu 2014 je iskalo ranjeno divjad s psi 331 vodnikov krvosledcev. Pri iskanjih se še vedno največ uporablja pse barvarje oz. »specialiste« pasme bavarski barvar in hanovrski barvar. Delež teh dveh pasem pri iskanjih je 60 %. Vodniki uporabljajo pri iskanjih obstreljene ali kako drugače ranjene divjadi usposobljene in preizkušene pse kar 23 različnih pasem lovskih psov.

Vodniki krvosledcev so bili največkrat (838) poklicani za iskanja srnjakov 2+ in lanščakov (1+), sledijo iskanja divjih prašičev (818), srminih mladičev (445) in srn 2+ ter mladic (1+), 441 iskanj. Glede na izkazan odstrel so vodniki krvosledcev največkrat iskali jelene 2+ in jelene lanščake (1+) kar je zajelo 15,73 % od vsega odstrela, sledijo jelenja teleta 11,51 %, ter divji prašiči 9,51 %. Najmanj so iskali srnje mladiče (le 4,10 % od celotnega odstrela!).

Vodniki so s svojimi psi upravljkam lovišč (LD) našli skupaj za več kot 133.155 EUR trofejno vredne divjadi, ocenjena vrednost mesa te divjadi oz. divjačine pa je znašala več kot 76.227 EUR.

V lanskem letu je bila aplikacija LIS - Lisjak v modulu kinologija glede vnosov iskanj posodobljena. KLK LZS je sprejela tudi nekatere dopolnitve podatkov:

- dolžine sledi in stanje ob najdbi
 - vremenske razmere, temperatura (iskanje pri različnih temperaturah)
 - ugotovitve zadetka ob najdbi divjadi (trup-prsni koš, trup-črevesje, sprednja okončina, zadnja okončina,
- tako da je analiza v letošnjem letu (2014) še podrobnejša in obširnejša, podatki pa bodo služili namenu dolgoročnega analiziranja.

Vsem iskalcem obstreljene in kako drugače ranjene divjadi želim pri iskanjih v letu 2015, čim več uspešnih iskanj.

Ervin Feregotto,

*član komisije LZS za lovsko kinologijo
in vodja DS za spremljanje dela vodnikov lovskih psov
za iskanje ranjene in obstreljene divjadi*